

3. ස්කන්ධයන් අරඹයා උපදින සක්කාය දිට්ඨිය

පසුගිය ලිපියෙන් අපි ශ්‍රී මුඛ දේශනාවට අනුව පංචුපාදානස්කන්ධය පිළිබඳ වඩා විස්තර විග්‍රහයක් හා ඒවා හට ගැනීමට හේතු කවරේද යන්න විස්තර කළෙමු. මේ අවසාන ලිපියෙන් අපි පංචුපාදානස්කන්ධය පිළිබඳ සමාජ ගත වී ඇති මතයන් හා සක්කාය දෘෂ්ටිය දුරුකිරීමට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළ ක්‍රමය විස්තර කරන්නෙමු.

ඉන් අනතුරුව එලෙස ප්‍රත්‍යයන්ගෙන් උපදින පංචුපාදානස්කන්ධයන් කෙරෙහි උපදින ආත්ම සංඥාව හෙවත් සක්කාය දිට්ඨිය පිළිබඳව මතු කිරීමට තෙරුන් වහන්සේ

- “කථං පන භන්තේ සක්කාය දිට්ඨී හෝති”
 “වහන්ස කෙසේ නම් සක්කාය දිට්ඨිය ඇතිවන්නේදැ”යි පැන විචාළ සේක.

එයට පිළිතුරු වදාරන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ

“මහණ, මේ ලෝකයේ අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන තෙමේ ආර්යයන් දැක්මට නොයනුයේ ආර්යධර්මයෙහි දක්ෂ නොවූයේ ආර්යධර්මයෙහි නොහික්මෙනුයේ, සත්පුරුෂයන් දැක්මට නොයනුයේ, සත්පුරුෂ ධර්මයේ අදක්ෂ වූයේ සත්පුරුෂ ධර්මයේ නොහික්මෙනුයේ රූප කය තමන් ලෙස දකියි. තමන් රූපකයෙන් යුක්ත යයි දකියි. තමන් තුළ රූප කය ඇතැයි දකියි. රූපකය තුළ තමන් සිටී යයි දකියි. වේදනාව තමන් ලෙස දකියි. තමන් වේදනාවෙන් යුක්ත කෙනෙක් යැයි දකියි. තමන් තුළ වේදනාව ඇතැයි දකියි. වේදනාව තුළ තමන් සිටී යයි දකියි..... සංඥාව සංස්කාරය විඥානය තමන් ලෙස දකියි. තමන් විඥානයෙන් යුක්ත කෙනෙක් යැයි දකියි. තමන් තුළ විඥානය ඇතැයි දකියි. විඥානය තුළ තමන් සිටී යයි දකියි. මහණ මෙසේ සක්කාය දිට්ඨිය ඇති වේ යයි” වදාළ සේක.

සක්කාය දිට්ඨිය යනු පංචුපාදානස්කන්ධයක් විද්‍යාමාන වන තැන සත්ත්වයෙකු පුද්ගලයෙකු ඇති සේ ආත්ම වශයෙන් සලකන ස්වභාවයයි. ලෝකය තුළ ස්ත්‍රියය පුරුෂයාය දෙවියාය ප්‍රේතයාය බල්ලාය ගොනාය ආදී වශයෙන් ව්‍යවහාර කරනුයේ පංචුපාදානස්කන්ධයන් කෙරෙහි ඇති වැරදි වැටහීමෙනි. පංචුපාදානස්කන්ධ ඒකත්වයෙන් ගැනීම මෙම වැරදි වැටහීම ඇතිවීමට හේතු වේ. ඒකත්වයෙන් ගැනීම නිසා මනස තුළ උපදින සටහන සම්මුති සටහනකි. ප්‍රඥප්ති සටහනකි. එයට පුද්ගල නිමිත්ත යැයි කියාද කියනු ලැබේ. එසේ ඇති කර ගන්නා පුද්ගල නිමිති සටහන් සත්‍ය යැයි අවිද්‍යාවෙන් මූලා වී සිතා ගෙන අසවලාට මම කැමතියි යයි පංචුපාදානස්කන්ධයන් කෙරෙහි රාගය උපදවා ගන්නේය. අසවලා මට බැන්නේ යයි පංචුපාදානස්කන්ධයන් කෙරෙහි ද්වේශය උපදවා ගන්නේය. මෙලෙස විවිධ පංචුපාදානස්කන්ධයන් පුද්ගලයන් සේ සලකා ඊර්ෂ්‍යාව, මානය, මසුරුකම ආදී අකුසල් ද ශ්‍රද්ධාව, මෛත්‍රිය, කරුණාව ආදී කුසල් ද උපදවා ගන්නේය. පුද්ගල නිමිති සත්‍යවශයෙන් ඇති දේවල් නොවන නිසා එම නිමිති විපස්සනා භාවනාවට යොදා ගනු නොලැබේ.

පුද්ගල නිමිති විපස්සනාවට යොදා ගත යුතුද?

මෙකළ ඇතැම් දේශකයෝ “රූපයක් අරමුණු කොට එම රූපය කෙරෙහි එම රූපය තිබෙනා බවක් සත්ව-පුද්ගල බවක් අරමුණු කෙරෙයි. එය රූපය කෙරෙහි සකස් කරගන්නා රූපුපාදානස්කන්ධයයි. මෙලෙස වේදනා, සඤ්ඤා , සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන ස්කන්ධ කෙරෙහි ද උපාදානස්කන්ධයන් සකස් කරගනී. එය සිතීන් සකස් කරගන්නා නිමිති වන අතර එම නිමිති නිෂ්පාදනය කෙරෙනුයේ අවිද්‍යාව මගිනි. මේ ලෝකය තුළ බාහිරය පරිහරණය කරනුයේ එලෙසිනි. භෞතික ආහාර ප්‍රත්‍යයෙන් සකස්කරගත් ස්කන්ධ නැති වූ පසු එම ස්කන්ධ පරිහරණ පිණිස සකස් කරගන්නා ලද සටහන් පුද්ගල මනසේ ඉතිරි වේ යැයි කියති.

ඔවුහු මෙසේද පවසත්. “ඇසට රූපය පෙනෙන අවස්ථාවේ තිබෙන (වර්ණ රූපය, වක්ඛු ප්‍රසාදය, වක්ඛු විඤ්ඤාණය යනාදිය) ධර්ම පංචුපාදානස්කන්ධය නොවේ. තණ්හාවෙන් ඇසුරු කළ වරද නිසා ඒ ධර්ම හටගෙන නිරුද්ධ වූ බව නොපෙනෙයි. රූප දැක නිරුද්ධ වූ පසු ඒ ඉපිද නිරුද්ධ වූ ධර්ම මනසින් ඔසවා සකස් කර ගන්නා ලෝකයට පංචුපාදානස්කන්ධ යන නම ලැබේ. තණ්හාවෙන් ඇසුරු කළ නිසා මනසින් හදා ගත් ඒ නිමිත්ත පංචුපාදානස්කන්ධයයි. මනෝමය පංචුපාදානස්කන්ධයක් නිර්මාණය කර දුක සැප විඳින විට එය සාදා දුන් ඇස නිරුද්ධ වී අවසානය.

පුරාණ කර්මයන්ගෙන් ආහාර ප්‍රත්‍යයෙන් හට ගත් විපාක ස්කන්ධ වලින් දුක නූපදී. ඒ විපාක ස්කන්ධවලට ජරා මරණ දුක නැත. ඒ විපාක ස්කන්ධ සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් නොවේ. මනසින් හදා ගත් පංචුපාදානස්කන්ධයෙන් දුක උපදී. ආහාර ප්‍රත්‍යයෙන් හට ගත් ස්කන්ධවලට සතරමහාධාතුවට තණ්හාව නූපදී. පංචුපාදානස්කන්ධය පූර්ව කර්මයෙන් නොව වර්තමාන තණ්හාවෙන් උපදී. තණ්හාව නැති වූ විට පංචුපාදානස්කන්ධය නැති වේ. අවිද්‍යා තෘෂ්ණා දුරුකළවිට පංචුපාදානස්කන්ධ රැස් නොවේ. මේ පංචුපාදානස්කන්ධයෙහි උදය ව්‍යය බැලිය යුතුය.”

පංචුපාදානස්කන්ධය මනසින් සාදා ගනු ලබන්නක්ද?

මේ දේශකවරු මනසින් හදා ගත් පංචුපාදානස්කන්ධ යැයි කියනුයේ ඉහත අප සඳහන් කළ පංචුපාදානස්කන්ධ ඒකත්වයෙන් ගැනීම නිසා පංචුපාදානස්කන්ධ කෙරෙහි උපදින පුද්ගල නිමිතිවලටය. ඇසට රූප පෙනීම කනට ශබ්ද ඇසීම ආදී අවස්ථාවලදී තිබෙන වර්ණ රූපය, වක්ඛුප්‍රසාදය, වක්ඛු විඤ්ඤාණය ආදී ධර්මවලට පංචුපාදානස්කන්ධ යැයි නොකියයි යනුවෙන් මේ දේශකවරු පැවසුවද ත්‍රිපිටක බුද්ධවචනයට අනුව පංචුපාදානස්කන්ධ යැයි කියනුයේ එම ධර්මවලට බව අපි පළමු ලිපියේ පැහැදිලි කළෙමු. එබැවින් නිවැරදි දහම් අරුත් සොයන්නවුන් විසින් එම ලිපියෙහි දක්වන ලද ක්‍රමයෙන්ම පංචුපාදානස්කන්ධය සඳහා අර්ථ දරා ගත යුතුය.

තවද මේ දේශකයන් ආහාර ප්‍රත්‍යයෙන් හටගත් ස්කන්ධ කෙරෙහි, සතර මහා ධාතුව කෙරෙහි තණ්හාව නූපදී යැයි කියයි. නමුදු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහාසතිපට්ඨාන සූත්‍රයෙහි මෙසේ දේශනා කළ සේක. “වක්ඛුං ලෝකේ පිය රූපං සාතරූපං එත්ථ සෝ තණ්හා උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජති එත්ථ නිවිසමානා නිවිසති” යනුවෙනි. එහි අර්ථය වනුයේ ලෝකයෙහි ප්‍රිය වඩන වූ මිහිර එළවන සුළු වූ යම් වක්ඛුප්‍රසාද රූපයක් වේද ඒ වක්ඛුප්‍රසාදයෙහි ඒ තෘෂ්ණාව උපදිමින් උපදියි. ඒ වක්ඛුප්‍රසාදයෙහි ඒ තෘෂ්ණාව වාසය කරමින් වාසය කරයි” යන්නයි. මේ අනුව තෘෂ්ණාව උපදිනුයේත් වාසය කරනුයේත් වක්ඛු ප්‍රසාදය මත බව මනාව පැහැදිලිය. එබැවින් ලෝකයේ සත්ත්වයෝ තමන්ට මිහිර උපදවන ඇස මගේ මගේ යැයි තෘෂ්ණාවෙන් උපාදානය කරයි. මේ ආකාරයෙන් සූත්‍රයෙහි දුක්ඛසමුදය සත්‍ය වාරයෙහි දක්වන ලද රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, පොට්ඨබ්බ, ධම්ම, සෝතප්‍රසාද, සාණප්‍රසාද, ජීවිහාප්‍රසාද, කායප්‍රසාදාදී සියලු ධර්මයන් කෙරෙහිම තෘෂ්ණාව උපදින බව දත යුතුය.

ඇතැමුන් පංචුපාදානස්කන්ධය මනසින් සාදා ගන්නේය යැයි කියන්නේ ඇයි ?

මේ දේශකවරු පංචුපාදානස්කන්ධය මනසින් සාදා ගන්නේය යැයි දේශනා කරනුයේ පහත කරුණු වරදවා ගෙනය.

උදාහරණයක් ලෙස රූමත් නව යොවුන් තරුණියක් දකින තරුණයෙකුගේ වක්ඛු ප්‍රසාදයට ස්ත්‍රී කයෙහි වර්ණරූපය ආපාතනය වී වක්ඛු විඤ්ඤාණය මගින් වර්ණ රූපය දැන ගන්නේය. ඉන් අනතුරුව වක්ඛු විඤ්ඤාණයෙන් දැන ගත් වර්ණ රූපය අරමුණු කර ගෙන මනෝ විඤ්ඤාණ සිත් උපදින්නේය. මුල් මනෝ විඤ්ඤාණ වලින් වර්ණ රූපය අරමුණු කිරීමද ඒ වර්ණ රූපවලට අදාළ සම්මුති නාමයද ඒ සම්මුති නාමයෙන් හැඟවෙන අර්ථ අරමුණු කිරීමද කරයි. ඒ සම්මුති නාමයෙන් හැඟවෙන අර්ථ අරමුණු කිරීම් වශයෙන් මේ දිගු කේශ කලාපයක් ඇති ස්ත්‍රීයක, නිල්වන් ඇස් ඇත්තියක, රක්තවර්ණ දෙනොල් ඇත්තියක රන්වන් ඡච්චර්ණ ඇත්තියක යනාදී වශයෙන් අර්ථ අරමුණු කරයි. අනතුරුව මෙබඳු අරමුණෙහි රාග

වශයෙන් හුරු කළ සිත ඒ ස්ත්‍රී සටහන අරමුණු කරමින් රාග වශයෙන් සිත් උපදවයි. ඒ රාගය බලවත් බවට පැමිණි කළ එම ස්ත්‍රී සටහන උපාදාන වශයෙන් ගනියි. මෙසේ ඒ ස්ත්‍රී සටහන රාග වශයෙන් ගත් තැනැත්තා ඒ ස්ත්‍රීය දර්ශන පඨයෙන් ඉවත්ව ගිය පසුද ඒ ස්ත්‍රී සටහන සිහි කරමින් රාගයෙන් පීඩාවට පත් වේ. එවිට ඒ පුද්ගලයා දුකට පත් වේ.

මේ සම්පූර්ණ සිදුවීමේ ධර්මතා පහළවීම මෙසේය.

- පළමුව ස්ත්‍රීය දුටු අවස්ථාවේදී ස්ත්‍රී ශරීරයේ වර්ණය, දකින්නාගේ වක්ඛප්‍රසාදය හා වක්ඛ විඤ්ඤාණය ධර්මතා වශයෙන් පැවතී.
- ඉන් අනතුරුව එම වර්ණ සටහන මනසින් අරමුණු කිරීමේදී රූපාරම්මණය ලෙස වර්ණ රූපයත් සිත වශයෙන් මනෝ විඤ්ඤාණයත් පැවතී.
- ඉන් අනතුරුව සම්මුති නාමයත් එහි අර්ථත් මෙනෙහි කිරීමේදී ආරම්මණය ලෙස ප්‍රඥප්තීන්ද සිත වශයෙන් මනෝ විඤ්ඤාණය ද පැවතී.
- ඉන් අනතුරුව ස්ත්‍රී සටහන කෙරෙහි රාග වශයෙන් බැස ගැනීමේදී ආරම්මණය ලෙස ප්‍රඥප්තියක්ද සිත වශයෙන් ලෝභ සහගත මනෝ විඤ්ඤාණයන්ද පැවතුනි.

මෙහිදී මේ පුද්ගල තෙමේ ස්ත්‍රීය දර්ශන පඨයෙන් ඉවත් වූ පසු ස්ත්‍රී සටහන නමැති ප්‍රඥප්තිය අරමුණු කරමින්ද ලෝභ සහගත සිත් උපදවන්නේය. ශරීර වර්ණය නම් පරමාර්ථ වර්ණ රූපය අරමුණු කරමින්ද, දෙනොලේ රක්ත වර්ණය නම් පරමාර්ථ වර්ණ රූපය අරමුණු කරමින්ද, ඉදින් ඇයගේ සුවඳ දැනුණේ වී නම් පරමාර්ථ ගන්ධ රූපය අරමුණු කරමින්ද යනාදී වශයෙන් ප්‍රඥප්ති පරමාර්ථ දෙකම අරමුණු කරමින් මනෝ විඤ්ඤාණයන් උපදවන්නේය. ඉදින් ඇයගේ කරුණාවන්ත බවක් වී නම් පරමාර්ථ කරුණා චෛතසිකය අරමුණු කරමින්ද, ඉදින් ඇයගේ රාගික බවක් වී නම් පරමාර්ථ ලෝභ චෛතසිකය අරමුණු කරමින්ද යනාදී වශයෙන් ධම්මාරම්මණ අරමුණු කරමින්ද ලෝභ සහගත මනෝ විඤ්ඤාණයන් උපදවන්නේය.

ඉහත දක්වන ලද සිදුවීමේ සම්පූර්ණ පරමාර්ථ ප්‍රඥප්ති සිද්ධාන්තය කියූ අයුරින් දත යුතුය. එහි මනසින් සාදා ගත් යමකට තිබුණේ වී නම් ඒ ස්ත්‍රී සටහන, සටහන් නාමය ආදී ප්‍රඥප්තිය පමණි. ඒවාද මේ දේශකයන් කියන පරිදි වූ මනසින් සාදා ගත් පංචුපාදානස්කන්ධ නොවේ. එය හුදු පුද්ගල නිමිත්තක් පමණි. ප්‍රඥප්ති සටහනකි. අභිධර්මයේ ආරම්මණ සංග්‍රහය, පට්ඨානයේ ආරම්මණ ප්‍රත්‍යය, පුද්ගල පඤ්ඤත්තිපකරණයෙහි එන ප්‍රඥප්ති හේදය ඉගෙන ගත් අයට මෙම පුද්ගල සටහන් පංචුපාදානස්කන්ධ නොවන්නේය. හුදු ප්‍රඥප්ති ආරම්මණයක්, හුදු ධම්මාරම්මණයක් බව වැටහෙන්නේය. එබැවින් මේ දේශකවරුන් කියන පරිදි මනසින් සාදා ගන්නා පංචුපාදානස්කන්ධයක් නැති බවත් එසේ නැත්තා වූ අවිද්‍යාමාන වූ පංචුපාදානස්කන්ධයක උදය වැය බැලිය නොහැකි හෙයින් විපස්සනා භාවනාවට ගත නොහැකි බව දත යුතුය. මන්ද යත් විපස්සනාවට ගනු ලබන්නේ පරමාර්ථ පමණක් බැවිනි. ප්‍රඥප්ති විපස්සනා නොකරන බැවිනි. එබැවින් “සබ්බෙ සංඛාරා අනිච්ඡාති යදා පඤ්ඤාය පස්සති” යනුවෙන් වදාළ සේක.

රහතන් වහන්සේලාට සත්ත්ව පුද්ගල නිමිති නූපදීද ?

ඉදින් මේ දේශකයන් කියන පරිදි අවිද්‍යා තෘෂ්ණා දුරු කළ විට පංචුපාදානස්කන්ධ හට නොගන්නේ නම් රහතන් වහන්සේලාට ස්ත්‍රී පුරුෂ පුද්ගල නිමිති සටහන් ගස් වැල ඇල දොළ ගංගා ආදියේ නිමිති සටහන් නොවැටහිය යුතුය. එසේ වුවහොත් රහත් වූ පසු මෙලොව වාසය කිරීමට නොහැකි වනු ඇත. නමුත් රහතන් වහන්සේලා මනාව සම්මුති ලෝකය සම්භ ගනුදෙනු කළ බැවින් එසේ නොවන බව දත යුතුය. එබැවින් පංචුපාදානස්කන්ධය යන්නෙහි අර්ථ ලබා ගත යුත්තේ මේ ලිපියේ ඉහතින් පංචුපාදානස්කන්ධ කථාවෙහි පැහැදිලි කළ ආකාරයට බව ධර්මකාමී සුධිහු දත යුතු වෙත්.

පිරිසිදු විපස්සනාවෙන් කරනුයේ කුමක්ද ?

විපස්සනාවේදී නාමරූප පරිග්‍රහණයෙන් කෙරෙනුයේ සම්මුති බිඳ පරමාර්ථ මතු කර ගැනීමය. නාමරූප ධර්ම විසඳව නොවැටහෙන කල්හි ප්‍රඥප්තියෙහි සිත බැසගන්නේය. එවිට නැවත නැවතත් දැඩිව සත්ත්ව පුද්ගල සංඥාවම උපදින්නේය. නමුදු මනාව නාමරූප වැටහෙන පුද්ගලයා නාම රූපය නාම රූප ලෙසින් වටහාගෙන තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි බැසගැනීම වලින් තොරව ඇලීම් ගැටීම් වලින් තොරව සත්ත්ව පුද්ගල ප්‍රඥප්තිය ද අරමුණු කරන්නේය. එවිට ඔහු ප්‍රඥප්තියෙහි මුලා නොවේ. ප්‍රඥප්තියෙහි මුලාවන පුද්ගලයා, දෝෂය ඇත්තේ පුද්ගල නිමිත්තේ යයි සිතා එය පිරිසිදු කිරීමට උත්සාහ කරයි. එබැවින් මෙලෙස මනසින් හදාගන්නා පංචුපාදානස්කන්ධයක් ඇත්තේය යනාදී දෘෂ්ටිවලට පැමිණෙයි. නමුදු නියම විපස්සනාවේදී සිදු කරනුයේ පුද්ගලයා යැයි කියන තැන විද්‍යාමාන වන්නේ මොනවාද, සත්‍ය වශයෙන් ඇත්තේ මොනවාද පරමාර්ථ වශයෙන් ඇත්තේ මොනවාද යන්න පරීක්ෂා කිරීමයි. මෙලෙස නැවත නැවත නාම රූප පරිග්‍රහණය කරන තැනැත්තාට සැබැවින් සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් නැත ඇත්තේ නාම රූප පමණි යැයි ඥානයක් උපදින්නේය. මෙම ඥානයට දෘෂ්ටි විශුද්ධිය කියාද නාමරූප පරිවිච්ඡේද ඥානය කියාද කියනු ලැබේ.

දෘෂ්ටි විශුද්ධිය පිළිබඳ මහ තෙරුන් වහන්සේලාගේ අදහස්

ලංකා ශාසනයේ මෑත යුගයේ පහළ වූ ශ්‍රේෂ්ඨ ධර්මධරයෙක් වූ ද විපස්සනා යෝගාවචරයෙක් වූද රේරුකානේ වන්දවිමල මහානායක ස්වාමීන් වහන්සේගේ විදර්ශනා භාවනා ක්‍රමය ග්‍රන්ථයෙහි 56, 57 පිටුවල මේ බව මෙසේ සඳහන් කොට ඇත.

“විදර්ශනාවේ ආදිය දෘෂ්ටි විශුද්ධි භාවනාවය. යෝගාවචරයෙකුට බොහෝ කල් ගතවනුයේ මේ දෘෂ්ටි විශුද්ධිය සම්පාදනය කිරීමටය. කොපමණ කලක් ගත කොට මුත් හෝඩි පොත මැනවින් උගත් කෙනෙකුට මතු ඊ ළඟ පොත කියවීමට වැඩි අපහසුවක් නොවන්නාක් මෙන් දෘෂ්ටි විශුද්ධිය හොඳින් සම්පාදනය කර ගත් තැනැත්තා හට වඩා අපහසුවක් නැතිව ඉතිරි විශුද්ධීන් සම්පාදනය කළ හැකිය. ඒ නිසා හොඳින් සම්පාදනය කර ගත යුතු විශුද්ධිය දෘෂ්ටි විශුද්ධියය. මෙතනදී ඉදිරියට යාමට ඉක්මන් නොවිය යුතුය. මෙය හොඳින් සම්පාදනය නොකොට ඉක්මනින් ඉදිරියට යන තැනැත්තාට භාවනා ක්‍රමය අවුල් වන්නේය. මෙය සම්පාදනය කළ යුත්තේ තමා සැටියටත් මාපියාදී අන්‍ය පුද්ගලයන් සැටියටත් පෙනෙන නාමරූප ධර්ම සමූහයන් කෙසෙල් ගසක් පතුරු ගසන්නාක් මෙන් ස්වකීය ඥානයෙන් කොටස්වලට බෙදා පෙර පැවති මමය මවය පියාය සහෝදරයාය පුත්‍රයාය භාර්යාවය යනාදී සත්ත්ව පුද්ගල සංඥාව දුරු වන තුරු ඒවා මම නොව මාපිය ආදී අන්‍ය සත්ත්වයන් පුද්ගලයන් නොව නාමරූප ධර්ම සමූහයම බව ඇසට පෙනෙන සේම පෙනෙන්නට පටන් ගන්නා තුරු බෙද බෙදා බැලීමෙන්ය.

තමාගේ සිතට අරමුණු වන්නා වූද ඇසට පෙනෙන්නා වූද පුද්ගලයන්, පුද්ගලයන් සැටියට නොව නාමරූප, නාමරූප සැටියටම යම් කලෙක පෙනෙන්නට වී නම් එකල දෘෂ්ටි විශුද්ධිය සම්පාදනය වූයේ යැයි කිව යුතුය. නාමරූප ධර්ම මිස සත්ත්වයෙකු පුද්ගලයෙකු නැතැයි අනුන් කියනු ඇසීමෙන් හා පොතපත ඉගෙනීමෙන් හා මඳ කලක් භාවනාවෙහි යෙදීමෙන් ඥාන දර්ශනයක් නොලබා සත්ත්වයෙකු පුද්ගලයෙකු නැති බව සිතා ගෙන දෘෂ්ටි විශුද්ධිය සම්පාදනය වූයේ යැයි මුළා විය හැකිය. මුළා නොවනු. (විදර්ශනා භාවනා ක්‍රමය - රේරුකානේ වන්දවිමල මහනාහිමි)

කෙසේ මෙනෙහි කරන්නහුට සක්කාය දිට්ඨිය ඇති නොවේද?

ඉන් අනතුරුව තෙරුන් වහන්සේ කෙසේ මනසිකාර කරන්නහුට සක්කාය දිට්ඨිය නොවන්නේදැයි විමසනු පිණිස “වහන්ස කෙසේ සක්කාය දිට්ඨිය ඇති නොවේදැ” යි ඇසූ සේක. එයට පිලිතුරු සපයන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙර කෙසේ සක්කාය දිට්ඨිය ඇති වේද යන පැනයට ලබා දුන් පිළිතුරේ ප්‍රතිපක්ෂය වූ “මහණ, මේ ශාසනයේ ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවක තෙමේ ආර්යයන් දැක්මට යනුයේ, ආර්ය ධර්මයෙහි දක්ෂ වූයේ යනාදී වශයෙන් දේශනා කොට රූපකය ආත්ම වශයෙන් නොදකියි, ආත්මය රූපකයෙන් යුක්ත යැයි නොදකියි, ආත්මය තුළ රූපකය ඇතැයි නොදකියි, රූපකය තුළ ආත්මය සිටී යයි ආත්ම වශයෙන් නොදකියි” යනාදී වශයෙන් ස්කන්ධ පංචකයම අරභයා සක්කාය දිට්ඨිය ඇති නොවන ආකාරය වදාළ සේක.

ආත්ම දෘෂ්ටිය ප්‍රභාණය වන ප්‍රතිපදාව තවදුරටත්

ඉන් අනතුරුව තෙරුන් වහන්සේ ඉදිරි විපස්සනා ප්‍රතිපදාව මතුකරලීමට රුවි වූයේ

- “කො නු බො, හන්තෙ, රූපෙ අස්සාදො, කො ආදීනවො, කිං නිස්සරණං? කො වෙදනාය අස්සාදො, කො ආදීනවො, කිං නිස්සරණං? කො සඤ්ඤාය අස්සාදො, කො ආදීනවො, කිං නිස්සරණං? කො සංඛාරෙසු අස්සාදො, කො ආදීනවො, කිං නිස්සරණං? කො විඤ්ඤාණෙ අස්සාදො, කො ආදීනවො, කිං නිස්සරණං”න්ති?

වහන්ස, රූපයෙහි ආස්වාද කවර, ආදීනව කවර, නිස්සරණ කිම? වේදනායෙහි ආස්වාද කවර, ආදීනව කවර, නිස්සරණ කිම? සංඤායෙහි ආස්වාද කවර, ආදීනව කවර, නිස්සරණ කිම? සංස්කාරයන්හි ආස්වාද කවර, ආදීනව කවර, නිස්සරණ කිම? විඤානයෙහි ආස්වාද කවර, ආදීනව කවර, නිස්සරණ කිමැ” යැයි ඇසූ සේක.

එයට පිළිතුරු සපයන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ

- “යං බො, භික්ඛු, රූපං පටිච්ච උප්පජ්ජති සුඛං සොමනස්සං, අයං රූපෙ අස්සාදො. යං රූපං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, අයං රූපෙ ආදීනවො. යො රූපෙ ඡන්දරාගචිනායො ඡන්දරාගඡ්ඡභානං, ඉදං රූපෙ නිස්සරණං. යං බො භික්ඛු, වෙදනං පටිච්ච... සඤ්ඤං පටිච්ච... සංඛාරෙ පටිච්ච... විඤ්ඤාණං පටිච්ච උප්පජ්ජති සුඛං සොමනස්සං, අයං විඤ්ඤාණෙ අස්සාදො. යං විඤ්ඤාණං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, අයං විඤ්ඤාණෙ ආදීනවො. යො විඤ්ඤාණෙ ඡන්දරාගචිනායො ඡන්දරාගඡ්ඡභානං, ඉදං විඤ්ඤාණෙ නිස්සරණං”න්ති.

“මහණෙනි, රූපය නිසා යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් උපදී ද, මේ රූපයෙහි ආස්වාද යැ. යම්හෙයෙකින් රූපය අනිත්‍ය දුඃඛ විපරිණාමස්වභාව වේ ද, මේ රූපයෙහි ආදීනව යැ. රූපයෙහි යම් ඡන්දරාගචිනායෙක් ඡන්දරාගප්‍රභාණයෙක් වේ ද, මේ රූපයෙහි නිස්සරණ යි. මහණ, වේදනාව නිසා යම් ... සංඤාව නිසා ... සංස්කාරයන් නිසා ... විඤානය නිසා යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් උපදී ද, මේ විඤානයෙහි ආස්වාද යැ, යම් හෙයෙකින් විඤානය අනිත්‍ය දුඃඛ විපරිණාමස්වභාව වේ ද, මේ විඤානයෙහි ආදීනව යැ. විඤානයෙහි යම් ඡන්ද රාගචිනායෙක් ඡන්දරාගප්‍රභාණයෙක් වේ ද, මේ විඤානයෙහි නිස්සරණැ’ යි වදාළහ.”

සුත්‍රයෙන් මතු වන චතුරාර්යසත්‍යය

මෙහිදී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආශ්වාදාදිය දේශනා කිරීමෙන් චතුරාර්යසත්‍යය වදාළේ වෙයි. ඒ කෙසේද යත්,

දුක්ඛාර්යසත්‍යය

ත්‍රේහුමික සංස්කාරයෝම තෘෂ්ණාවෙන් ආශ්වාද කරන බැවින් අස්සාද යන පදයෙන් ත්‍රේහුමික සංස්කාරයන් වදාළේ වෙයි. ත්‍රේහුමික සංස්කාරයන් දුක්ඛාර්යසත්‍යයෙහි ලා වැටෙන හෙයින් අස්සාද පදයෙන් දුක්ඛාර්යසත්‍යය වදාළේ වෙයි.

දුක්ඛ සමුදයසත්‍යය

ආදීනවය දැක්වීමේදී අනිච්චං යන පදය වදාළ හෙයින් සංස්කාරයන්ගේ හට ගැනීම බිඳීම වදාළේ වෙයි. හට ගැනීම වදාළ කල්හි හට ගැනීමට හේතුව වදාළේම වෙයි. මෙලෙස සංස්කාරයන්ගේ හට ගැනීමට

හේතු ආදීනව පදයෙන් දක්වන ලද්දේ වෙයි. එහෙයින් ආදීනව පදයෙන් දුක්ඛ සමුදය දක්වන ලද්දේ වෙයි.

දුක්ඛ නිරෝධසත්‍යය

එසේම සංස්කාරයන්ගේ ආදීනවය දුරු කිරීමට සමුදය ප්‍රභාණය කළ යුතු හෙයින්ද ආදීනව යන පදයෙන් දුක්ඛ නිරෝධසත්‍යය දක්වන ලද්දේ වෙයි. නිස්සරණං යන පදයේ අර්ථය පිණිස ඡන්දරාග විනයෝ ඡන්දරාග පභාණං යයි වදාළ බැවින් එයින් ද නිර්වාණය දක්වන ලදී. එබැවින් නිස්සරණං යන පදයෙන් දුක්ඛ නිරෝධ සත්‍යය වදාරණ ලදී.

දුක්ඛ නිරෝධගාමීනී පටිපදා සත්‍යය

ත්‍රෛභූමික සංස්කාරයන් පිරිසිදීම ආස්වාද පදයෙන්ද, සංස්කාරයන්ගේ ප්‍රත්‍ය බැලීම හා උදයවාස බැලීම අනිච්ච පදයට අන්තර්ගත නිසා ආදීනව පදයෙන් ඉදිරි විපස්සනා මාර්ගයන් දක්වන ලද බැවින් ආස්වාද ආදීනව පදයන්ගෙන් දුක්ඛ නිරෝධගාමීනී පටිපදා ආර්යසත්‍යය වදාළේ වෙයි.

මේ අනුව භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ ආස්වාද ආදීනව නිස්සරණ යන ත්‍රිපදයෙන් වතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මද සප්ත විශුද්ධි සංඛ්‍යාත සියලු විපස්සනා මාර්ගය ද වදාළ බැව් දත යුතුය.

ප්‍රපංචයන් දුරු කරලනු පිණිස

ඉන් අනතුරුව තෙරුන් වහන්සේ සියලු සංස්කාරයක් කෙරෙහි තෘෂ්ණා දිට්ඨි මාන සංඛ්‍යාත ප්‍රපංචයෝ දුරු කරලනු පිණිස

“කථං පන, හන්තෙ, ජානතො කථං පස්සතො ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛහිද්ධා ව සබ්බනිමිත්තෙසු අභිංකාරමමිංකාරමානානුසයා න හොන්ති”ති?

“වහන්ස කෙසේ දන්තහුට කෙසේ දක්නහුට මේ සවිඤ්ඤානික කයෙහිද බාහිර සවිඤ්ඤානික අවිඤ්ඤානික සියලු නිමිත්තයන්හිද අභංකාර මානයද මමංකාර තෘෂ්ණාවය යන අනුසය ධර්ම නොවන්තාහුදැයි” ඇසූ සේක.

ඊට පිළිතුරු සපයන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ

“යං කිඤ්චි, හික්ඛු, රූපං – අතීතානාගතපච්චුප්පන්තං අප්ඤ්ඤාතං වා ඛහිද්ධා වා ඔලාරිකං වා සුඛුමං වා හීනං වා පණිතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා – සබ්බං රූපං ‘නෙතං මම, නෙසොහමස්මි, න මෙසො අත්තා’ති – එවමෙනං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සති. යා කාවි වෙදනා... යා කාවි සඤ්ඤා... යෙ කෙචි සඬබාරා... යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං – අතීතානාගතපච්චුප්පන්තං අප්ඤ්ඤාතං වා ඛහිද්ධා වා ඔලාරිකං වා සුඛුමං වා හීනං වා පණිතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා – සබ්බං විඤ්ඤාණං ‘නෙතං මම, නෙසොහමස්මි, න මෙසො අත්තා’ති – එවමෙනං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සති. එවං ඛො, හික්ඛු, ජානතො එවං පස්සතො ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛහිද්ධා ව සබ්බනිමිත්තෙසු අභිංකාරමමිංකාරමානානුසයා න හොන්ති”

මහණ, අධ්‍යාත්ම වූ ද බාහ්‍ය වූ ද ඖදාරික වූ ද සුක්ෂ්ම වූ ද හීන වූ ද ප්‍රණීත වූ ද අතීතානාගප්‍රත්‍යක්ෂන්ත වූ යම් රූපයෙක් ඇද්ද, දුරු හෝ සම්පයෙහි හෝ යම් රූපයෙක් ඇද්ද, එ හැම රූපය මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වේ යැ’යි මෙසේ තෙල රූපය යථාස්වභාවයෙන් විදර්ශනාප්‍රඤායෙන් දකී. යම් කිසි වෙදනාවක් ... යම් කිසි සංඥාවක් ... යම් කිසි සංස්කාර කෙතෙක් ... අධ්‍යාත්ම වූ ද බාහිර වූ ද ඖදාරික වූ ද සුක්ෂ්ම වූ ද හීන වූ ද ප්‍රණීත වූ ද අතීතානාගප්‍රත්‍යක්ෂන්ත වූ යම්

කිසි විඥානයක් ඇද්ද, දුර හෝ සම්පයෙහි හෝ යම් විඥානයක් ඇද්ද, තෙල හැම විඥානය මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වේ යැ'යි මෙසේ තෙල විඥානය තත්වු පරිදි විදර්ශනාප්‍රඥායෙන් දකී. මහණ, මෙසේ දන්තනුට මෙසේ දක්නනුට මේ සවිඥානක කයෙහි ද බාහ්‍ය වූ සවිඥානක කයෙහි හා අනිත්ථියබද්ධයෙහි ද අහංකාර මාන යැ මමංකාර තෘෂ්ණා යැ යන අනුශය ධර්මයෝ නො වෙත්" යයි වදාළ සේක.

ඉහත දැක්වූ අයුරින් පිළිවෙලින් විශුද්ධීන් සම්පාදනය කරගත් තැනැත්තා පංචුපාදානස්කන්ධය අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම වශයෙන් දකිනුයේ පංචුපාදනස්කන්ධය මාගේ නොවේ, ඒ පංචුපාදනස්කන්ධයෙහි මම නොවෙමි, පංචුපාදනස්කන්ධය මාගේ ආත්මය නොවේ යැයි සමාසක් ප්‍රඥාවෙන් දකියි. එසේ දකින්නනුටම තණ්හා දිට්ඨි මාන සංඛ්‍යාන ප්‍රපඤ්චයෝ ඇති නොවෙත්. එනම් පුද්ගල ප්‍රඥප්තිය, පුද්ගල නිමිති සටහන් දැනගත්තේ ද ඒවායේ ඇලීම්, ගැටීම්, මුලාවීම් ඇති නොකර ගනියි. එසේ වූ රහතන් වහන්සේ සත්ත්ව පුද්ගල නිමිතිවලින් පීඩා නොවිදියි. හෙතෙමේ ලෝකයේ සියලු දුකින් අතමිදුනා වූ පුද්ගලයා වන්නේය.

මෙසේ මේ මහාපුණ්ණම සූත්‍රය සියලු තණ්හා දිට්ඨි මාන ප්‍රපංචයෝ නිරෝධය වන්නා වූ උතුම් අරිහත් මාර්ගඥාන ප්‍රතිලාභය පිණිස මාර්ගය දක්වමින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. දේශනාවසානයේ සැටක් පමණ වූ ශිෂ්‍ය භික්ෂුහු අති උතුම් වූ අරිහත් ඵලයේ පිහිටියාහුය. මේ ලිපිය කියවන සුධිහු කියන ලද අයුරින් ධර්මාර්ථ ගෙන විපස්සනා භාවනා කරන්නවා. ඉදින් යම් දහම් කරුණක් සදොස්ව දරාගෙන සිටිනම් නිදොස් කරගනින්නවා. මැනවින් අර්ථ දරාගත්තෝ ඒ අරුත් වඩවඩාත් ස්ථිර කරගනින්නවා. මේ දහම් ලිපි පෙළ ලිවීමෙන් රැස් කර ගත් පුණ්‍ය ලාභයේ බලයෙන් වැරදි දහම් අර්ථ දැරුවන්ගේ අර්ථ පිරිසිදු වේවා! නිවැරදි දහම් අර්ථ දැරුවන්ට එහි පිහිටා සිටීමට ශක්තිය ලැබේවා! බුද්ධ ශාසනය පන්දහසක් කල් ලෝ සතුනට සෙත සලසමින් යෙහෙන් වැජඹේවා! ත්‍රිවිධ සංගායනාවෙන් සංගෘහිත වූ පෙළ අර්ථකථා ටීකා සංඛ්‍යාන පරියජ්ති ශාසනය නිර්මලව පවතීවා! සංගායනාකාර මහරහතන් වහන්සේලාගේ පටන් පැවත ගෙන විත් ලංකාද්වීපයේ මහාවිහාරවාසී භික්ෂු පරම්පරාවෙන් රැගෙන ආ මේ ථේරවාදී මහාවිහාර අචාර්ය සිසු භික්ෂු පරම්පරාව ශාසනාන්තර්ධානය තෙක් අවිච්ඡින්නව වැජඹේවා! කෙලවර සියලු ලෝක සත්ත්වයාට සියලු දුකින් අතමිදී ලබන අත්‍යුක්තම නිර්වාණ ශාන්තිය සාක්ෂාත් වේවා!

-මහාවිහාරය -